

Жукровська Н.Б.

студентка;

Тимчук О.Т.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

ДО ПИТАННЯ ТИПОЛОГІЗАЦІЇ СКОРОЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Дотепер у сучасній лінгвістиці нема єдності поглядів щодо визначення та класифікації скорочень, як і не існує чітких фонологічних та орфографічних правил, виходячи з яких можна було б передбачити, де саме і як буде скорочено лексичну одиницю і яким чином будуть вимовлятися ініціальні аббревіатури.

На сучасному етапі розвитку англійської мови спостерігається неухильне зростання числа усічених слів. **Усічення** – це також тип скорочення, на думку С. Чокер, за яким утворення нового слова відбувається шляхом скорочення існуючого: *(omni)bus*, *exam(ination)*, *(in)flu(enza)*, *(tele)phone* та ін. [6, с. 54].

Залежно від того, яка частина слова піддається скороченню, усічені слова поділяються на:

1) **апокопи** (відсікання кінцевого елемента слова): *ad* ← *advertisement*, *con* ← *conservative*, *doc* ← *doctor*, *exam* ← *examination*, *gym* ← *gymnasium*, *photo* ← *photograph*, *lab* ← *laboratory*, *gas* ← *gasoline*, *tax* ← *taxicab*; Серед усічень цього типу чимало і власних назв: *Al* ← *Alfred*, *Albert*, *Fred* ← *Frederick*, *Nick* ← *Nickolas*, *Phil* ← *Philip*;

2) **афери** (відсікання початкового елемента слова): *phone* ← *telephone*, *bus* ← *omnibus*, *copter* ← *helicopter*; *plane* ← *airplane*, *chute* ← *parachute*, *pike* ← *turnpike*, а також власні імена: *Bella* ← *Arabella*, *Bert* ← *Herbert*, *Albert*; *Fred* ← *Alfred*;

3) **синкопи** (вилучення центральної частини слова): *comms* ← *communications*, *specs* ← *spectacles*, *maths* ← *mathematics*;

4) **змішані** (відсікання початкового та кінцевого елементів): *flu* ← *influenza*, *fridge* ← *refrigerator* [2, с. 165].

Абревіатури (від лат. *abbrevio* – скорочую) – слова, утворені шляхом складання початкових букв слів. У особливо великій кількості вони стали з'являтися на початку ХХ століття, багато з них були створені під час першої і другої світових воєн. Добре відомі, наприклад, такі слова: *MP* < *Member of Parliament*; *BBC* < *the British Broadcasting*

Corporation; UNO < the United Nations Organization; UNESCO < United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [2, с. 166].

Науковець А. Іскаков, у свою чергу, поділяє аббревіатури на такі групи:

1) **ряд літер** (формується з початкових літер, власне аббревіатура):

BBC – British Broadcast Corporation «Британська трансляційна корпорація»;

CBI – Confederation of British Industry «Конфедерація британської промисловості»;

PCW – персональний комп'ютер текстовий процесор;

UK – United Kingdom «Об'єднане Королівство»;

б) **слово, яке утворене від цілого та зберігає, принаймні, один склад вихідного слова**: *Ad* – реклама; *Demo* – демонстрація; *Flu* – грип; *Pub* – публічний будинок; *Phone* – телефон; *Sitcom* – ситуативна комедія.

Існує такий тип аббревіації і для множини:

PP – pages «сторінки»; *Ff – following pages* «наступні сторінки»; *Mss – manuscripts* «рукописи».

А. Іскаков розглядає хімічні формули та інші символи як спеціальний тип аббревіатури: *H 2 O* – вода; *Fe* – залізо; *&* – і, та; *+* – плюс; *-* – мінус [7, с. 27].

У лінгвістиці англійської мови також виділяють окремий вид аббревіатур – **силабічні скорочення**, які, як правило, утворюються від початкових складів декількох слів, таких як, наприклад, Інтерпол (*International police* «міжнародна поліція»). Силабічні скорочення зазвичай пишуться з використанням нижнього регістру, іноді починаючись із великої літери, і завжди вимовляються як одне слово, а не як окремі літери [5, с. 23].

Л. Сапогова розглядає такі типи скорочень:

1) **синтаксичні**:

а) **семантико-синтаксичні** (*public – public house, Liberals – Liberal party*);

б) **морфолого-синтаксичні** (*sitters – baby-sitter, char – char woman*);

2) **фономорфологічні** (*doc – doctor, mike – microphone, pub – public house, noncom – noncommissioned officer*);

3) **фонографічні** (*Dr – doctor, Sgt – sergeant, sec – second, IG – Inspector-General, NATO – North Atlantic Treaty Organization*);

4) **мішані** (*a-bomb – atom-bomb, scific – scientific fiction, Eurasia – Europa and Asia*) [5, с. 135].

М. Белозьоров класифікує аббревіатури на **ініціальні скорочення** (*CAT* – *computer-aided testing* (комп'ютерне тестування)) і **складноскорочені слова** (*V-day* – *Victory day* (День Перемоги)) [1, с. 10].

В. Горпинич, у свою чергу, поділяє аббревіатури на:

1) **ініціалізми** (поєднання початкових звуків або літер), наприклад: *BBC* – *British Broadcasting Corporation*, *MTV* – *Music Television*, *EU* – *European Union*;

2) **уламкові** (акроніми): *scuba* – *self contained underwater breathing apparatus*, *VIP* – *very important person*, *NOW* – *National Organization for Women*;

3) **змішані** (поєднання частин слова з ініціальними звуками): *brethalyser* – *breath analyser*, *paratroops* – *parachute troops*;

4) **усічено-словесні** (поєднання частин слова з повноцінним словом): *docudrama* – *documentary drama*, *medicare* – *medical care*, *slimnastics* – *slim gymnastics*;

5) **комбіновані** (поєднання початкової частини першого слова з кінцем другого): *boat* + *hotel* → *botel*, *fruit* + *juice* → *fruiice*;

6) **ініціально-цифрові**: *10 X* (*Thanks*), *GR 8* (*Great*) [4, с. 130].

О. Бортничук відносить деякі з цих скорочень до телескопічних слів, класифікуючи їх:

1) **повні телескопізми** (злиття двох усічених основ): *Appestat* < *appe(tite)* + *(thermo)stat*; *avionics* < *avi(ation)* + *(electr)onics*; *globflation* < *glob(al)* + *(in)flation*; *chunnel* < *channel* + *tunnel*;

2) **телескопізми**, що є поєднанням початкової частини першого слова з кінцем другого: *artmobile* < *art* + *automobile*; *boatel* < *boat* + *hotel*;

3) **телескопізми**, що складаються з усіченого фрагмента основного слова та повної форми іншого: *teleplay* < *television* + *play*; *lansign* < *language* + *sign*; *motcamp* < *motor* – *car* + *camp*; *airbrasive* < *air* + *(a)brasive*; *beefcake* < *beef* + *(cheese)cake*; *bookvertising* < *book* + *(ad)vertising*;

4) **гаплогли** (телескопізми, у яких наявний спільний звук на межі двох компонентів): *Aerobat* < *aero* + *(ac)robat*; *abroadcast* < *abroad* + *broadcast*; *grumble* < *growl* + *rumble*; *autotel* < *auto* + *(h)otel*; *dramedy* < *drama* + *(co)medy* [2, с. 176].

Скорочення слів у англійській мові стає більш помітним в епоху інформативного швидкого спілкування. Наприклад, спілкуючись у соціальних мережах, особливо молодь, прагне скоротити слова для спрощення онлайн спілкування. Одні з найбільш популярних скорочень: будь ласка – *PLS*, *PLZ* (*please*); уже зовсім скоро – *RSN* (*real*

soon now); вибач – *SMT (sorry)*; вихідні – *WKND (weekend)*; відмінно – *XLNT (excellent)*; дівчина, хлопець – *GF, BF (girlfriend, boyfriend)*; надобраніч – *GN, HAGN (good night, have a good night)*; з днем народження – *HBTU (happy birthday to you)*; згодом – *L8R (later)*; пізно – *L8 (late)*; ясно – *IC (I see)* тощо [3, с. 204].

Останнім часом набули неабиякого поширення так звані **неформальні скорочення** – скорочені форми, які використовуються в розмовному, швидкому мовленні. Наприклад, «*gonna*» – це скорочена форма від «*going to*». Якщо фразу «*going to*» вимовити дуже швидко, недбало вимовляючи кожне слово, то вона може прозвучати «*gonna*». Прикладами можуть слугувати речення: *Nothing's gonna change my love for you. I'm not gonna tell you. What are you gonna do?*

Отже, аббревіація виконує специфічні, характерні лише для неї завдання – значною мірою розширює дериваційні можливості лексики, і в цьому її цінність. Відмова від використання аббревіатур привела б до непомірного розростання текстів. Майже в усіх європейських мовах є різноманітні аббревіатури, але особливо багата на них сучасна англійська мова.

Список використаних джерел:

1. Белозьоров М. В. Аббревіатури-неологізми в англійській мові та їх переклад на українську / М. В. Белозьоров // Вісник Сумського державного університету. Серія філологічні науки. – Суми, 2001 – № 5(26). – С. 9-13.
2. Бортничук Е. Н. Словообразование в современном английском языке / Е. Н. Бортничук, И. В. Василенко, Л. П. Пастушенко. – К.: Вища школа, 1988. – 264 с.
3. Головка О. М. Неологізми і процеси розвитку мови / О. М. Головка // Нова Філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – № 33. – С. 203-207.
4. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова / В. О. Горпинич. – К. : Вища школа, 1999. – 207 с.
5. Сапогова Л. И. Опыт семантико-стилистического сопоставления морфемных усечений с прототипами : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Л. И. Сапогова. – Тула, 1968. – 275 с.
6. Швейцер А. Д. Теорія перекладу: статус, проблеми, аспекти / А. Д. Швейцер. – К. : Освіта, 2003. – 48 с.
7. Yskakov A. Shortening words (англійська аббревіатура) / А. Yskakov // English. – 2003. – Jan. № 4. – С. 23-31.